

Slovo k vedoucímu

Dostáváš do ruky soubor námětů pro činnost s oddílem, s dětmi, mezi nimiž jsou i ty se specifickými vzdělávacími potřebami. Vznikl z dění a zkušeností v Pionýru a je výsledkem úsilí hledat nové směry naší práce. Podporu pro tuto snahu jsme našli u Evropského sociálního fondu.

Pro tento výchovný program je příznačných několik rysů. Snaží se být **celistvý, ale ne uzavřený** – je souborem námětů, které mohou být použity jako celek i částečně zapracovány do vlastního plánu činnosti.

Je i tvárný – poskytuje možnosti k využití regionálních prvků a podmínek i tradic oddílu a skupiny. Vybízí k tvořivosti, samostatnosti a aktivitě.

Cílem autorů také je, aby byl **všestranný**. Proto nabízí náměty pro děti s různými zájmy, dovednostmi, ale také pro odlišná roční období, velikost oddílů a věk dětí.

Program **je také spravedlivý** – zapojit se mohou všechny oddíly, nezáleží na míře předchozích zkušeností a znalostí. Rozhodující je jejich společné získávání.

Důraz a významný prostor je současně vytvořen pro **zapojení dětí**, jež nesmějí být pouhými hráči, ale také (přiměřeně věku) spolutvůrci.

Celý program je proto řešen s ohledem na **věkové zvláštnosti dětí** – a tudíž i členěn na části:

- nejmladší – Mláďátka + Zvířátka
- mladší školní věk – Putování se psem
- starší školní věk – Tajemství staré truhly
- 15+ – Osmá planeta

Více o programech na druhé straně.

Ty mohou být dále děleny, aby byly jednotlivým věkovým skupinám co nejbližší.

Pro každou kategorii však bezvýtku platí:

- Nevedeš hotové osobnosti, ale pomáháš je vytvářet.
- Váš oddíl není nikdy úplně stmelý kolektiv, ale ty i děti jej postupně tvoříte a obnovujete (nevyvíjí-li se, posléze zaniká).
- Plnění podmínek a úloh není cílem tvé práce s dětmi, ale pomůckou – má vést k poznání, k rozvoji, k uspokojování zájmů.

Tyto zásady jsou (obecně) platné, ale ty si je připomeň vždy, když se práce nebude dařit podle (tvých) představ.

Soubor námětů také pamatuje na **individuální zvláštnosti**. Staví děti se specifickými vzdělávacími potřebami (ať už jde o dyslektiky, děti hyperaktivní, sociálně vyloučené či výrazně talentované atd.) na roveň všem ostatním. Usiluje o jejich zapojení do běžné činnosti způsobem, který jejich (domnělá) oslabení postupně překonává.

Je **pestrý** – přes vzájemné prolínání – je zřetelně rozdělen na pět oblastí (označených barvou):

- Člověk a společnost – modrá
- Příroda – zelená
- Sport – červená
- Umění – tyrkysová.
- Technika – žlutá

Naše výchovné programy nejsou prostým souhrnem úkolů ke splnění – právě naopak, jsou různorodou nabídkou zajímavé oddílové činnosti. Soubory je potřebné stále dotvářet a pracovat s nimi tak, aby byly životaschopnými. Proto se rádi necháme inspirovat vašimi dobrými i špatnými zkušenostmi.

Přejeme tobě i tvému oddílu mnoho podařených schůzek.
Realizační tým Klíčení

Dobrodružství na míru

Spolu s tím, jak děti rostou, proměňuje se i soubor námětů pro činnost s oddílem.

Mládátka a Zvířátka jsou souhrnem námětů pro činnost a jsou určena pro nejmladší věkovou kategorii (děti z 1. a 2. třídy), i pro ty, které ještě neumí číst a psát. Dětem umožňují pustit se máminy sukně a zažít pocit, že patří do kolektivu. Při nejrůznějších hrách si děti hledají první kamarády, vybírají si, s kým je jim dobře. I proto jsou důležitou součástí Mládátek/Zvířátek činnosti zaměřené na začlenění do kolektivu. Děti také prostřednictvím her z nejrůznějších oblastí zjišťují, co je baví - ochutnávají, co jim půjde a v čem by mohly vyniknout. Program dětem dává impuls k prvnímu probuzení - maminka už přestává být středem jejich vesmíru.

Putování se psem se zaměřuje na děti mladšího školního věku (děti ze 3.–5. třídy). Díky aktivitám mají tyto děti možnost vnímat velmi silně kamarádství. Nesbližují se už se všemi dětmi, ale vybírají si toho, kdo je jim něčím blízký. Program využívá i činnosti zaměřené na fyzickou aktivitu, protože děti v tomto věku velmi rychle nabírají sílu do další činnosti, jsou přímo zásobárnou energie. Také podporuje zdravou soutěživost, která je pro tuto věkovou kategorii typická. Děti si zábavnou formou dokážou spojit školní poznatky s konkrétní činností, mají možnost si své znalosti a dovednosti vyzkoušet v praxi. Putování se psem dává dětem, nyní stále ještě ochotným zkusit i neznámé, možnost osahat si různé činnosti. Díky nabízeným výpravám, táborákům nebo třeba stanování objevují děti doposud nepoznanou romantiku v přírodě, blíže se s ní seznamují. Podporuje touhu uchovávat si vzpomínky třeba v podobě nejrůznějších dětských pokladů.

Program určený dětem staršího školního věku se jmenuje **Tajemství staré truhly**, protože hledání dobrodružství a tajemství je pro tuto věkovou kategorii (tedy 6.–8. třídu) velmi důležité. Děti se učí nové věci, postupně dokáží ke splnění úkolu zvolit efektivní metody a strategie. Aktivita je učí vyhledat si potřebné informace, které mohou poté využít v tvůrčích činnostech. Tajemství staré truhly dává prostor pro diskuze, z nichž děti dokáží čerpat i v budoucnu. Také se při nich (a nejen při nich) učí přijímat rady a kritiku a poznávají své slabé i silné stránky. Program podporuje spolupráci a přijímání rolí ve skupině, ty jsou totiž v tomto období už poměrně pevně zakotvené. Život v kolektivu umožňuje dítěti si uvědomit, proč si vybral právě tuto partu, co mu nabízí jiného než spolužáci nebo rodina. Důležité je pro něj i možnost podílet se na vytváření pravidel, upevňování mezilidských vztahů. V tomto věku už děti řeší řadu problémů a konfliktních situací. Díky činnostem zaměřeným na socializaci se děti učí přemýšlet o příčinách a souvislostech, nachází shodné, podobné a odlišné znaky problému a porovnává je s vlastními zkušenostmi. Také se postupně učí hledat různé varianty řešení, případným nezdarem se nenechá odradit a k problému a jeho řešení se vrací. Tajemství staré truhly dává prostor pro vyjádření vlastního názoru, což s sebou nese i nutnou zodpovědnost za učiněná rozhodnutí. Zároveň umožňuje prožít si některé 'dospělácké' situace nanečisto a vyzkoušet si různé možnosti jejich řešení. Přestože je program určen dětem pod hranici patnácti let, dává jim možnost si hrát. Program nabízí dětem této věkové kategorie možnost uvědomit si, v čem jsou dobré – pomáhá rozvíjet jejich zájmy a koníčky. Velký důraz je při činnostech kladen na zdokonalování komunikace. Vždyť výstižný, souvislý a kultivovaný projev je základem úspěchu, stejně jako přiměřená, rozumná a věcná argumentace při obhajování vlastního názoru. Takto nabyté dovednosti mohou děti využívat i mimo tuto partu. Program děti učí respektovat druhé a vcítit se do jejich situace. Rozvíjí schopnost vážit si vnitřních hodnot druhých lidí stejně jako těch svých. Tajemství staré truhly nezapomíná ani na potřebu ochrany přírody a životního prostředí nebo na přípravu aktivity pro ostatní členy skupiny. Veškeré dovednosti a zkušenosti může dítě využít ke svému dalšímu rozvoji a přípravě do budoucna.

Osmá planeta je program pro mladé lidi starší patnácti let, kteří chtějí pokořovat hranice, poznávat své limity, ale i sebe sama. Učí je toleranci a umění přijmout kritiku. Nabízené činnosti teenagerům pomáhají zvládat emoce, které je v tomto období ovládají mnohem víc než dříve. Program dává velký prostor diskuzím o tématech, která jsou jim blízká nebo která je pálí. Mimo jiné také umožňuje realizaci vlastních nápadů, s čímž souvisí i uvědomění si odpovědnosti. Činnosti, které jsou součástí Osmé planety, využívají i fyzické zdatnosti mladých lidí, podporují je v pohybu.

